

Skydd av träd vid grävning och byggnation

Träd kan utsättas för mycket påfrestningar i samband med byggnation eller grävning. För att träden ska fortsätta vara livskraftiga krävs hänsyn till trädets levnadsutrymme. Därför definieras en skyddszon för trädet där grävning, körning av fordon och upplag av massor ska hållas utanför.

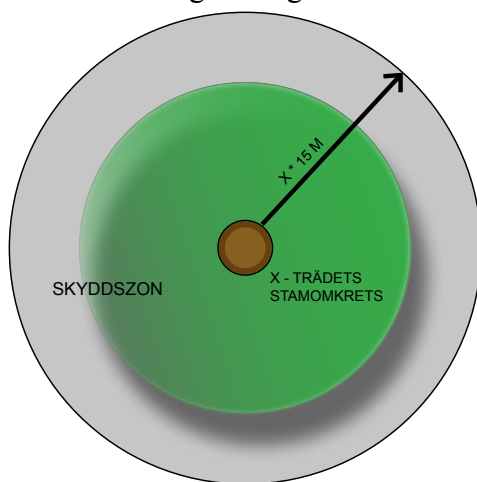
Trädets skyddszon

Skyddszonen definieras där trädets stamomkrets (mäts i brösthöjd) multiplicerat med 15 m ut från trädets stam. Skyddszonen gäller alltid under och i droppzonen för trädets krona. Trädets finrötter som står för trädets vatten, näringsupptag och gasutbyte finns normalt i trädets droppzon eller utanför kronan då vattnet sällan når marken inunder.

Närmare

trädet finns istället trädets grövre rötter som står för trädets stabilitet och näringstransport.

När träd växer i hårdgjord miljö kan de ha svårt att hitta vatten och näring på platsen där trädet är planterat. Ibland skickar trädet ut långa grova rötter, så kallade pipelines, som förser trädet med vatten, luft och näring. Att dessa skyddas från skador och avgrävning är vitalt för trädets överlevnad.

Principbild över utbredningen av trädets skyddszon.

Grävning och schaktning nära träd

Vid grävning där man stöter på rötter: Gräv med största försiktighet. Det innebär att man använder en varlig schaktningsmetod som handgrävning eller vacuumsugning. Då rötter skadas eller kapas ska detta ske med ett rent snitt. Se Stockholms trädhandbok s. 23-24. Då rötter behöver blottläggas längre än en timme skall de skyddas från uttorkning, se exempel Stockholms trädhandbok s. 25. Dessa sidor finns bifogade.

Kompaktering av jord

Körning eller upplag av massor ska hållas utanför trädets skyddszon då detta kompakterar jorden. Det kan ge skador på större rötter och hindrar finrötterna att upprätthålla ett gasutbyte då de stora kapillärerna i jorden trycks samman.

Skydd av trädstammen

Stamskador ska alltid undvikas och finns det risk för att stammen utsätts för skador ska denna brädas in.

Alléer skyddas av generellt biotopskydd

En allé som består av minst fem lövträd och som är planterade i en enkel eller dubbel rad omfattas av biotopskyddsbestämmelserna. Inom ett biotopskyddsområde får man inte vidta åtgärder som kan skada naturmiljön. Den som planerar en åtgärd i ett biotopskyddsområde ska söka dispens hos länsstyrelsen. Om det finns särskilda skäl får dispens från förbudet ges i det enskilda fallet.

Vite vid skada på vegetation

Vid åverkan på träd och dess rotsystem kan vite komma att krävas av ansvarig entreprenör.

Principer för värdering av träd i Norrköping sker enligt Alnarpsmodellen: Östberg, Johan, Sjögren, Johan och Kristoffersson, Anders (2015).

Ekonomisk värdering av återanskaffningskostnaden för träd -

Alnarpsmodellen 2.2 . Alnarp: Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning.

4.3 Växthantering - kapning och skydd av trädrötter

Allt för ofta skadas träd i onödan vid oförsiktiga maskinarbeten. Kapning av trädrötter nära träd är ofta oundvikligt vid schaktarbeten. Detta gäller även vid växtbäddsrenoveringar. Det finns vissa kriterier för kapning av rötter som ska respekteras för att minimera skador på träd. Nedan ges enkla kriterier för kapning av trädrötter:

Kapning av rötter med en diameter > 30 mm vid ett avstånd på mindre än tre meter från trädstam ska i möjligaste mån undvikas. Större rötter med en diameter > 50 mm kan i enskilda fall kapas om det sker längre än tre meter från stammen. Om man ändå tvingas till kapning av stora rötter krävs bra växtförutsättningar för att stimulera nybildandet av rötter. All kapning av trädrötter ska ske i samråd med beställaren.

Det är minst lika viktigt att undvika skador på de större rötterna som att undvika att de kapas av. Avskavd bark och fläkning av rötterna är vanliga skador som kan bidra till framtida rötskador i trädet.

Mindre rötter är känsligare för uttorkning och frostsador än större rötter. Däremot så klarar mindre rötter avgrävning bättre eftersom de återbildar nya finrötter lättare.

Skadad rot \varnothing 30 mm. Måste beskäras med sekator eller vass kniv.

Skadad rot \varnothing 30 mm. Ytlig skada som ej kräver beskärning.

Rot $\varnothing < 30$ mm. Kan grävas av. Beskärns med sekator eller handsåg. (Foton: Örjan Stål)

Korrekt beskurna grövre rötter.

Rot $\varnothing > 50$ mm. Felaktigt avgrävd. Ska beskäras längre in i i marken där inga sprickor förekommer. Skärs av med såg eller grensekator.

Korrekt beskuret rotsystem. (Foton: Örjan Stål)

Skydd för frilagda rötter av koksnät/juteväv. (Foto: Örjan Stål)

Rot som beskurits på ett korrekt sätt vid tidigare schaktarbeten. Roten har påbörjat övervallning av såret. (Foto: Örjan Stål)

Skydd av rötter

Rötter som friläggs ska alltid hållas fuktiga och vattnas. Vid längre stillestånd, mer än en timme med fritt exponerade trädrötter, ska rötter täckas för att behålla fuktigheten med presenning, plast, geotextil eller säckväv etc. Detta gäller även när arbetet utförs i starkt solljus, vind eller minusgrader där rötterna blir exponerade mer än 15 min. Vattna så att vattnet ej rinner av ytan utan infiltreras ned mellan rötterna eller i terrassbotten.

Frilagda rötter vid vakuumschaktarbeten bevattas som skydd mot torka. (Foto: Björn Embrén)